

فرهنگ درس پژوهی؛ همزیستی علم و تجربه

عبدالرضا شیرکوند

طیبه شجاعی

انسمه جعفری

ملیحه به دوست

انتشارات پالیز سخن

عنوان و نام پدیدآور	فرهنگ درس پژوهی؛ همزیستی علم و تجربه / عبدالرضا شیرکوند... [و دیگران].
مشخصات نشر	تهران: پالیز سخن، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	ج. ۱ (۱۴۶ ص.)؛ مصور، جدول؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۱-۴۰-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عبدالرضا شیرکوند، طیبه شجاعی، انوشه جعفری، ملیحه شه‌دوست.
یادداشت	کتابنامه، ص ۱۳۹.
موضوع	درس پژوهی
موضوع	Lessen study
موضوع	تحقیق عملی در آموزش و پرورش
موضوع	Action research in education
شناسه افزوده	شیرکوند، عبدالرضا، ۱۳۵۴-
رده بندی	LB ۱۰۲۵/۱۳۹۵۳ ۱۴۵/د
بندی دیوید	۳۷۱/۳۰۲۸
شماره کتابخانه	۴۶۳۴۴۶۶

فرهنگ درس پژوهی؛ همزیستی علم و تجربه

عبدالرضا شیرکوند، طیبه شجاعی
انوشه جعفری، ملیحه شه‌دوست

ویراستاری	: رضا جمشیدی
صفحه‌آرایی	: رضا جمشیدی
طراحی جلد	: مریم رحیمی
نوبت چاپ	: اول ۱۳۹۶
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۱-۴۰-۴
قیمت	: ۱۵۰۰۰ تومان

۱۳۹۶

انتشارات پالیز سخن

آدرس دفتر مرکزی: تهران، بزرگراه نواب، خیابان هاشمی، نبش یوسفزاده، پلاک ۱۶.

۰۹۱۲-۸۹۴۷۶۳۴

تماس:

پیشگفتار

یکی از بالاش‌های مهم نظام آموزشی، افزایش کارایی و بهبود کیفیت عملکرد آن در فرآیند توسعه منابع انسانی است. در میان روش‌های مختلفی که در دهه اول قرن بیست و یکم به منظور اصلاح و بهبود آموزش و یادگیری در کشورهای مختلف به کار رفته، درس‌پژوهی از موفقیت‌های قابل توجه و درازپایه‌ای بین‌المللی برخوردار بوده و از این رو مورد توجه بسیاری از مربیان، صاحب‌نظران و متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است. کتاب حاضر را که با سیری در درون دانش و تجربیات خود و استعانت از آموزش‌ها و نوشته‌های دیگران به رشته تحریر درآورده‌ایم، راهنمای عملی بسیار مناسبی برای جهت بهبود تدریس مشارکتی و به‌سازی فرهنگ حرفه‌ای آموزش و یادگیری است و در چند فصل و تحت عناوین زیر سازماندهی شده است:

فصل اول: کلیات درس‌پژوهی

فصل دوم: مراحل فرآیند درس‌پژوهی

فصل سوم: گزارش‌نویسی

فصل چهارم: جمع‌بندی و ارائه کاربرگ‌ها

با توجه به کمبود منابع اطلاعاتی در زمینه درس‌پژوهی، مطالعه این اثر را به مدیران و کارشناسان سطوح مختلف نظام آموزش و پرورش، مدیران و معاونان آموزشی آن‌ها، دبیران و معلمان و اعضای گروه‌های آموزشی که در به‌کارگیری فرهنگ درس‌پژوهی نقش مهمی خواهند داشت و به کلیه کسانی که قلبشان برای آموزش و پرورش کشور می‌تپد و مهم‌ترین دغدغه آن‌ها بهبود کیفیت عملکرد آموزش و پرورش است، توصیه می‌نماییم. این اثر همانند هر کتاب دیگری دارای نارسایی‌ها و کمبودهایی است و خالی از اشکال نیست، زیرا از یک طرف گستره دانش و تجربه نگارندگان محدود و از طرف دیگر موضوع آن مبحثی نو و تازه است؛

بنابراین موجب امتنان و سپاس خواهد بود اگر استادان، صاحب نظران، معلمان، دانشجویان و همه علاقه‌مندانی که این کتاب را مطالعه می‌کنند ما را از پیشنهادها و انتقادات سازنده خود بهره‌مند سازند. در اینجا لازم می‌دانیم از همه کسانی که آثارشان در تألیف این کتاب استفاده شده تقدیر و به‌طور ویژه از حمایت‌های صادقانه و بی‌شائبه رئیس اداره تکنولوژی و گروه‌های آموزشی دوره متوسطه اداره کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران برادر بزرگوار جناب آقای علی محمد نائینیان قدردانی نماییم. اطمینان داریم از طریق انتشار اندیشه‌ها و مطالعات پژوهشی ساختار فرهنگی لازم برای رشد و توسعه نظام تعلیم و تربیت کشور عزیزمان ایران را فراهم خواهیم ساخت. تألیف کتاب حاضر، پاسخی به نیاز معلمان و دانشجو معلمانی است که در دانشگاه فرهنگیان تحصیل می‌کنند و می‌توانند از آن به‌عنوان راهنمای گام‌به‌گام اجرای عدالت فریاد درس پژوهی و منبعی برای دروس سه‌گانه پژوهشی شامل: پژوهش و توسعه حرفه‌ای (پژوهش‌رو)، پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲ (اقدام پژوهی) و پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳ (درس پژوهی) استفاده کنند. به امید موفقیت و سرافرازی همه معلمان و علاقه‌مندان به مطالعه و پژوهش.

فهرست

۱۱	فصل اول: کلیات درس پژوهی
۱۳	مقدمه
۱۴	بیان مسأله
۱۶	پیوند پژوهش با ذات حرفه‌ای معلم
۱۷	مدرسه به‌عنوان یک سازمان یادگیرنده
۱۹	اهمیت و ضرورت درس پژوهی
۲۱	تاریخچه درس پژوهی در ژاپن
۲۲	پیشینه درس پژوهی در دنیا
۲۳	پیشینه اجرایی درس پژوهی در ایران
۲۴	پیشینه فرهنگی درس پژوهی در ایران
۲۴	تعریف درس پژوهی
۲۶	اهداف درس پژوهی
۲۸	نحوه شناسایی ظرفیت عظیم درس پژوهی برای تحول در آموزش و پرورش
۳۰	تفاوت مثلث اصلاح تدربیس در ژاپن و آمریکا
۳۱	اهداف توسعه‌ای درس پژوهی
۳۳	کارکردهای درس پژوهی
۳۴	درس پژوهی شروع تحول نظام آموزشی از کلاس درس
۳۵	شگفتی و برجستگی درس پژوهی
۳۶	علت موفقیت درس پژوهی در کشور ژاپن
۳۸	درس پژوهی راه رفع دشواری حوزه عمل
۳۹	شباهت درس پژوهی با اقدام پژوهی
۳۹	تفاوت درس پژوهی و اقدام پژوهی

۴۶	ویژگی های درس پژوهی
۴۵	پیش نیازهای لازم برای کیفیت بخشی به درس پژوهی
۴۷	مهارت های مورد نیاز درس پژوهی
۴۸	حوزه های تعامل در درس پژوهی
۴۹	بهره معلمان از درس پژوهی
۵۳	درس پژوهی انتخابی استراتژیک برای توسعه دانش و شایستگی ها
۵۵	نظرات معلمان دنیا درباره درس پژوهی
۵۸	ریکرد فردی و جمعی در انجام درس پژوهی
۵۸	روش های مختلف انجام درس پژوهی
۶۱	نمونه ای از درس پژوهی
۶۲	توصیه ها برای کاهش مشکلات و رفع موانع اجرایی درس پژوهی

فصل دوم: مراحل فرایند درس پژوهی

۶۵	مقدمه
۶۵	مرحله اول: تشکیلیم، تقسیم کار و تعیین اعضای گروه درس پژوه
۶۸	تعداد اعضای گروه درس پژوهی
۶۹	عوامل اثربخش فعالیت یک گروه درس پژوهی
۶۹	مراحل تشکیل و توسعه گروه درس پژوهی
۷۰	گام های اجرایی این مرحله از فرایند درس پژوهی
۷۴	مرحله دوم: تبیین مسأله و انتخاب موضوع
۷۵	گام های اجرایی این مرحله از فرایند درس پژوهی
۷۸	مرحله سوم: بررسی و مطالعه موضوع
۷۸	گام های اجرایی این مرحله از فرایند درس پژوهی
۷۸	مرحله چهارم: برنامه ریزی درس
۷۹	گام های اجرایی این مرحله از فرایند درس پژوهی
۸۳	مرحله پنجم: آموزش درس و مشاهده آن
۸۳	گام های اجرایی این مرحله از فرایند درس پژوهی
۸۷	ویژگی های مشاهده کلاس درس
۸۸	فعالیت مشاهده گران در کلاس درس

۹۰	مرحله ششم: ارزیابی درس و انعکاس تأثیر آن
۹۰	گام‌های اجرایی این مرحله از فرآیند درس‌پژوهی
۹۱	مرحله هفتم: تجدید نظر در درس
۹۲	مرحله هشتم: آموزش و مشاهده درس تجدید نظر شده
۹۲	گام‌های اجرایی این مرحله از فرآیند درس‌پژوهی
۹۳	مرحله نهم: ارزیابی و بازاندیشی مجدد
۹۳	گام‌های اجرایی این مرحله از فرآیند درس‌پژوهی
۹۴	مرحله دهم: سهیم شدن در نتایج و دستاوردها و تبادل نتایج
۹۴	گام‌های اجرایی این مرحله از فرآیند درس‌پژوهی
۹۵	نحوه ارائه گزارش و انتقال به بزرگوار
۹۷	فصل سوم: گزارش‌نویسی
۹۹	مقدمه
۱۰۰	تعریف گزارش‌نویسی
۱۰۰	خواننده گزارش کیست؟
۱۰۲	مراحل گزارش‌نویسی علمی
۱۰۵	ویژگی‌های گزارش درس‌پژوهی
۱۰۵	آمادگی جهت نگارش گزارش
۱۰۶	اجزای گزارش درس‌پژوهی
۱۰۶	الف) بخش اول (صفحه‌های آغازین)
۱۰۸	ب) بخش دوم (بدنه اصلی)
۱۱۱	بررسی فرآیند اجرا و نتایج کار
۱۱۱	بررسی چالش‌ها، تکمیل نقاط مثبت و اصلاح نقاط ضعف در طرح اولیه
۱۱۲	اجرای مجدد تدریس
۱۱۲	بررسی فرآیند دومین اجرا و نتایج کار
۱۱۳	ارزیابی پروژه درس‌پژوهی
۱۱۳	ج) بخش سوم (صفحه‌های پایانی)
۱۱۷	پیوست‌ها
۱۱۷	بازبینی نهایی گزارش

۱۱۸.....	رفرنس دهی با استفاده از نرم افزارهای جدید
۱۲۰.....	مراحل کار با نرم افزار Endnote

فصل چهارم: جمع‌بندی و ارائه کاربرگ‌ها..... ۱۲۱

۱۲۳.....	بدهمی‌های درس پژوهی
۱۲۴.....	چالش‌های درس پژوهی
۱۲۶.....	راهنه‌ای‌های عملی درس پژوهی
۱۲۸.....	سنهادهای کاربردی برای اجرایی کردن درس پژوهی
۱۲۹.....	پیوست‌ها
۱۲۹.....	مودالهای محاسباتی چرخه درس پژوهی
۱۳۹.....	کتاب‌نامه